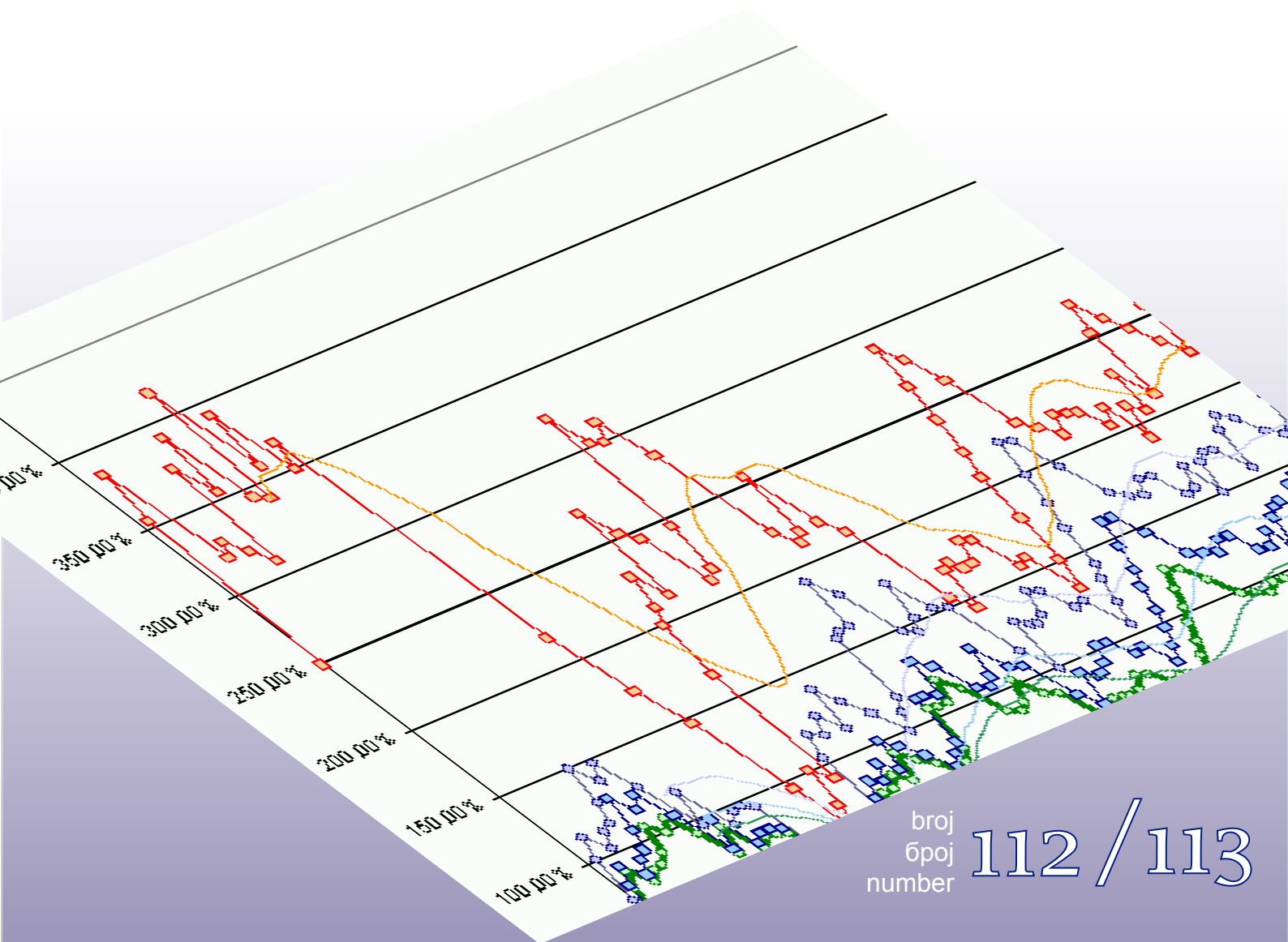

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

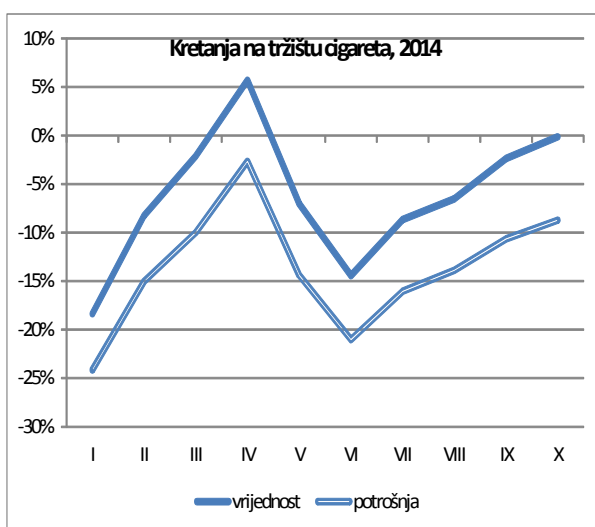

broj
број
number

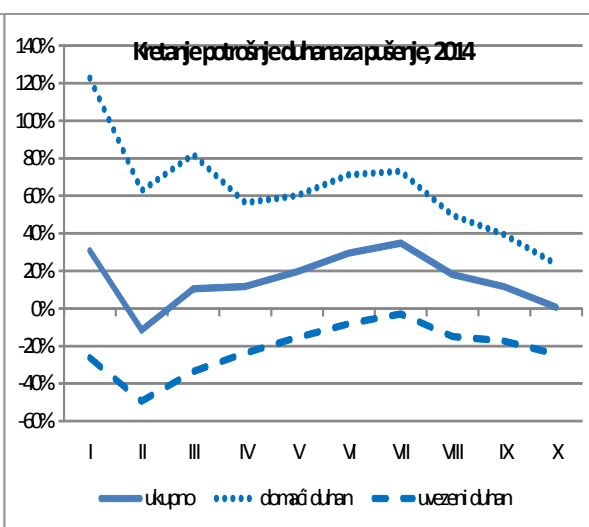
112 / 113

Uz ovaj broj

Za jedanaest mjeseci 2014. ostvaren je rast bruto naplate od indirektnih poreza od 5,5%. Budući da su isplate povrata povećane za 17,9% neto kumulativna naplata je povećana za 135,2 mil KM ili za 3% u odnosu na isti period 2014. Najveći rast je zabilježen kod neto prihoda od PDV-a od 67,5 mil KM, kod prihoda od akciza i putarine, ukupno 42,8 mil KM. S obzirom na nisku osnovicu značajan rast je zabilježen i kod prihoda od carina u visini od 19,5 mil KM. Već nakon tri mjeseca od početka primjene izmjena Zakona o akcizama u području duhana mogu se uočiti pozitivna kretanja na tržištu duhana, koja se odražavaju i na rast prihoda od akciza. S obzirom na ograničene dohotke i visoku sklonost pušenju, visoke akcize na rezani duhan bi trebale dovesti do pomjeranja potrošnje sa motanih na jeftinije industrijski proizvedene cigarete. Pred primjenu Zakona pad izdatih akciznih markica je dostigao -20% u odnosu na količine iz istog perioda 2013. Posljednja tri mjeseca zabilježen je rast izdatih markica od 11%, tako da je kumulativni pad za deset mjeseci sveden na realnih 8,7%.

Grafikon 1

Grafikon 2

Iz pregleda kretanja kumulativna vrijednosti tržišta cigareta u 2014 uočava se naglo poboljšanje u posljednja tri mjeseca (Grafikon 1). S druge strane, tržište rezanog duhana bilježi smanjenje u posljednja tri mjeseca (Grafikon 2). Da li je došlo do snažnije migracije potrošača sa tržišta duhana na tržište cigareta zbog visokih akciza na rezani duhan još se ne može pouzdano zaključiti, s obzirom da pad potrošnje rezanog duhana može biti posljedica i nagomilanih zaliha duhana pred primjenu Zakona. Osim toga, izdate markice za cigarete u momentu evidentiranja ne znači automatski promet cigareta, već anticipiranu potrošnju prema projekcijama duhanske industrije.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza u razdoblju 2014-2017.g.	2
Konsolidovani izvještaji	19

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza u razdoblju 2014-2017.g.¹

I PRETPOSTAVKE

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza za period od 2014. do 2017. godine bazirane su na sljedećim postavkama:

- Prognozama makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuti period, revidiranih u septembru 2014;
- Izmjenama u politici akciza na duhan, u primjeni od 01.08.2014.;
- Izmjenama u politici akciza na pivo, u primjeni od 01.09.2014.;
- Efektima primjene Sporazuma² o slobodnoj trgovini između BiH i EFTA³;
- Tekućim trendovima u naplati prihoda od indirektnih poreza.

Politika akciza na duhan u periodu 2014-2017 podrazumijeva kontinuirano godišnje povećanje specifične akcize na cigarete u visini od 0,15 KM/paklici, dok se izmjene politike odnose na primjenu specifične akcize na duhan za pušenje, koja će se u periodu 2015-2017 usklađivati sa rastom akciznog opterećenja cigareta. Za potrebe izrade projekcija primijenjene su sljedeće stope specifične akcize na duhan za pušenje:

- 01.08.2014. -31.12.2014.: inicijalna akciza u visini od 78 KM/kg;
- 2015: akciza u visini od 80 KM/kg, u skladu sa Odlukom Upravnog odbora UIO⁴;
- 2016 i 2017: 80% minimalne akcize na cigarete izračunate prema metodologiji koja je propisana Zakonom, polazeći od pretpostavke prevaljivanja novog akciznog tereta u cijelosti na kupca.

Izmjene politike akciza na pivo podrazumijevaju primjenu diferenciranih stopa akciza na pivo ovisno o obimu godišnje potrošnje u prethodne tri godine. Dosadašnja standardna stopa akcize od 0,20 KM/l postaje niža stopa, a viša stopa akcize iznosi 0,25 KM/l.

II TEKUĆI TRENDOVI NAPLATE

2.1. Ukupna naplata

Prema preliminarnom izvještaju o gotovinskom toku na JR UIO je u septembru naplaćeno 566,4 mil KM bruto prihoda od indirektnih poreza ili 46 mil KM više nego u istom mjesecu 2013. Budući da su povrati povećani za 31,6% ili za 27,9 mil KM neto naplata je iznosila 450,1 mil KM, što predstavlja rast od 4,2% u odnosu na septembar 2013. Na nivou perioda januar – septembar 2014 naplaćeno je 4,575 mlrd KM bruto prihoda, što predstavlja povećanje od 208,8 mil KM ili 4,8%. Ipak, zbog snažnog rasta povrata od 116,7 mil KM neto efekti naplate su iznosili 92,1 mil KM. Poređenje naplate u 2014. i 2013. po mjesecima (Grafikon 1) i kvartalima (Grafikon 2) ukazuje na oštre oscilacije u naplati indirektnih poreza u 2014. Nakon snažnog rasta prihoda u prvom kvartalu od 8,4%, drugi kvartal je donio pad od 6%, da bi u trećem kvartalu bio zabilježen rast prihoda od 6,6% (Grafikon 2).

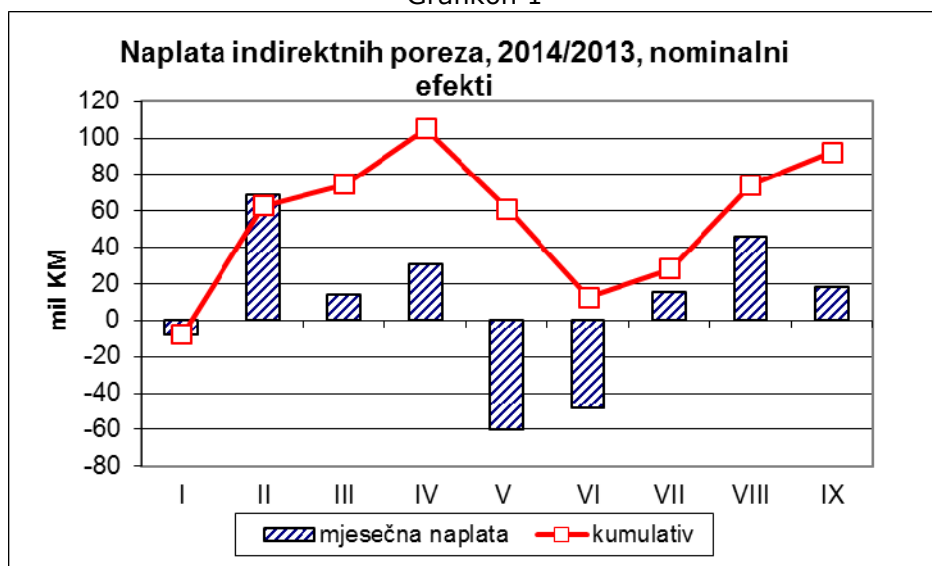
¹ Projekcije su izrađene u oktobru 2014

² "Službeni glasnik BiH – međunarodni ugovori" br. 18/14.

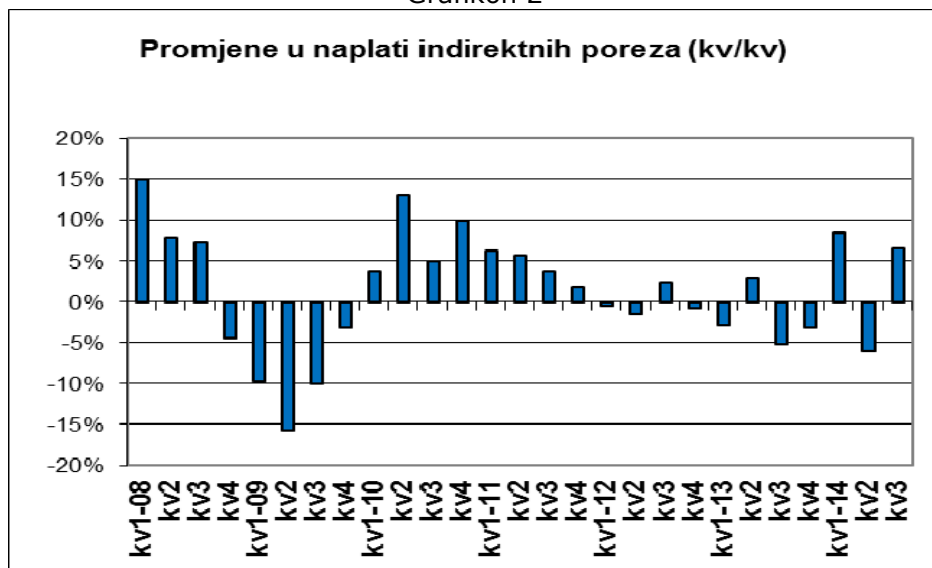
³ Članice EFTA su: Švicarska, Island, Norveška i Lihtenštajn.

⁴ Odluka od 26.09.2014. ("Službeni glasnik BiH" br. 80/14).

Grafikon 1

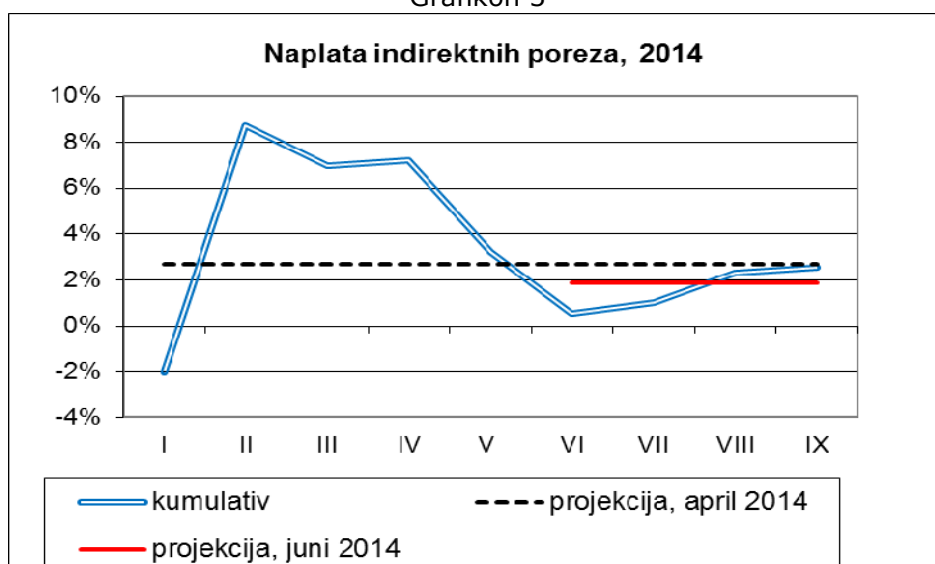
Grafikon 2

Na rast neto prihoda u prvom i trećem kvartalu uticao je rast investicija u energetski sektor i promjena carinskog režima kod nekih kompanija koje se bave unutrašnjom obradom. Oba faktora dovela su i do snažnog porasta povrata, ali zbog vremenskog zaostajanja isplate povrata u odnosu na bruto naplatu efekti povrata ispoljili su se tek od mjeseca marta. Pored toga, na rast naplate je uticao i porast naplate starih dugova po osnovu PDV-a i akcize. Efekat naplate starih dugova na rast naplate samo u prvom kvartalu iznosio je 2,3 p.p. Pad prihoda u drugom kvartalu posljedica je visoke statističke osnovice za poređenje u 2013., kada je došlo do enormnog rasta prihoda od akciza i pripadajućeg dijela PDV-a pred ulazak Hrvatske u EU. Kada se eliminiira efekat ulaska Hrvatske dobija se tek neznatni pad prihoda u drugom kvartalu od -0,1%. Na rast prihoda u trećem kvartalu uticale su izmjene Zakona o akcizama u području oporezivanja duhana, tako da je

zabilježen snažan rast akciza u julu, prije stupanja na snagu izmjena, te u avgustu i, posebno, u septembru, kao posljedica rasta stopa akciza na rezani duhan i rasta prihoda od *ad valorem* akcize zbog povećanja maloprodajnih cijena cigareta. U cjelini, pozitivni trendovi u periodu januar - septembar su rezultirali rastom prihoda od indirektnih poreza od 2,5%. Revidirane projekcije Odjeljenja iz juna 2014. su premašene za 0,6 p.p., a rast neto naplate se približava aprilskim projekcijama od +2,7% (Grafikon 3).

Grafikon 3

2.2. Naplata po vrstama prihoda

Posmatrano po vrstama prihoda najveći rast je zabilježen kod PDV-a 46,6 mil KM, te kod prihoda od carina od 15,6 mil KM. Rast prihoda je zabilježen i kod akciza i putarine, ukupno 21,4 mil KM⁵.

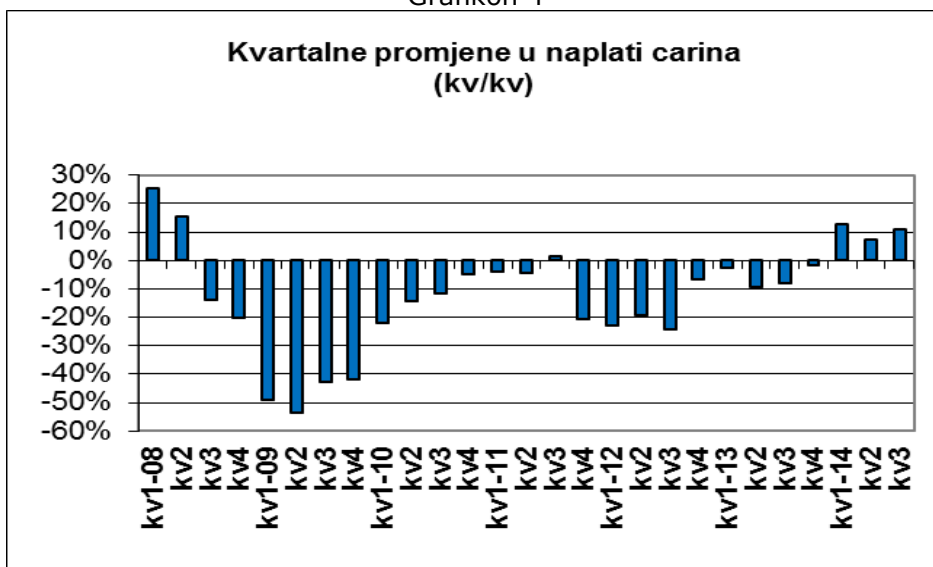
Carine

Prihoda od carina je u septembru 2014. naplaćeno 7,3% više nego u istom mjesecu 2013. Na nivou devet mjeseci prihodi od carina su veći za 10,3%. Mjesečna i kvartalna poređenja (Grafikon 4) ukazuju na visoku i stabilnu naplatu tokom cijele 2014. Porast prihoda od carine je povezan sa snažnim rastom uvoza iz Kine⁶, u najvećem dijelu za investicije u TE Stanari.

⁵ Prema preliminarnom izvještaju evidentirano je i 16 mil KM prihoda koji se nisu mogli uskladiti sa prijavama i deklaracijama, pa prema tome, ni svrstati u određene vrste prihoda.

⁶ Prema podacima Agencije za statistiku BiH u periodu januar – avgust 2014 uvoz iz Kine je povećan za 48%. Izvor: www.bhas.ba.

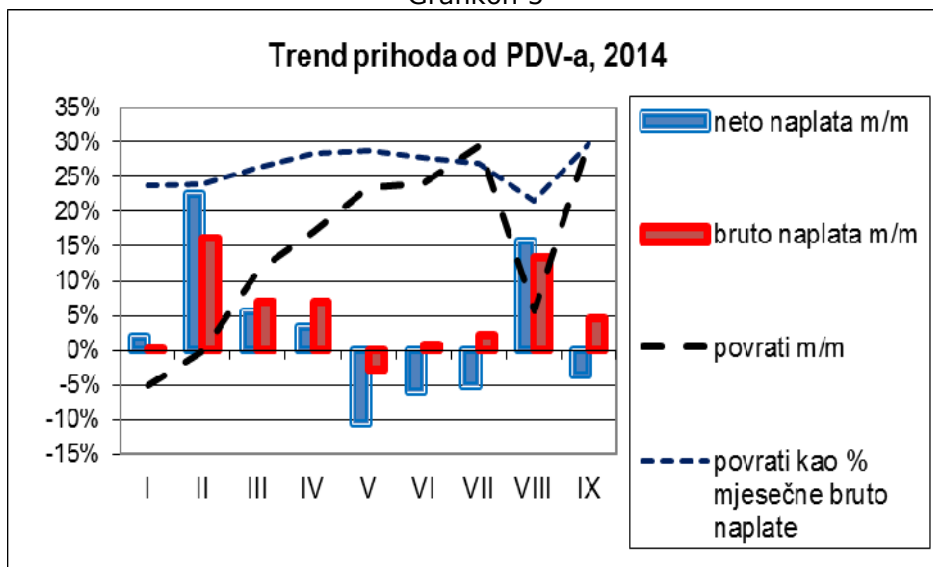
Grafikon 4

PDV

U septembru 2014. je naplaćeno 3,5% neto prihoda od PDV-a manje nego u istom mjesecu 2013. Isplate povrata, mjerene u odnosu na bruto naplatu, dostigle su rekordnih 29,7%, tako da ni rast bruto naplate od 4,6% nije bio dovoljan da kompenzira njihov porast. Osim rasta neto PDV-a u avgustu, koji se može povezati sa snažnim rastom bruto naplate i skromnim rastom povrata, u posljednjih pet mjeseci naplata PDV-a je negativna (Grafikon 5).

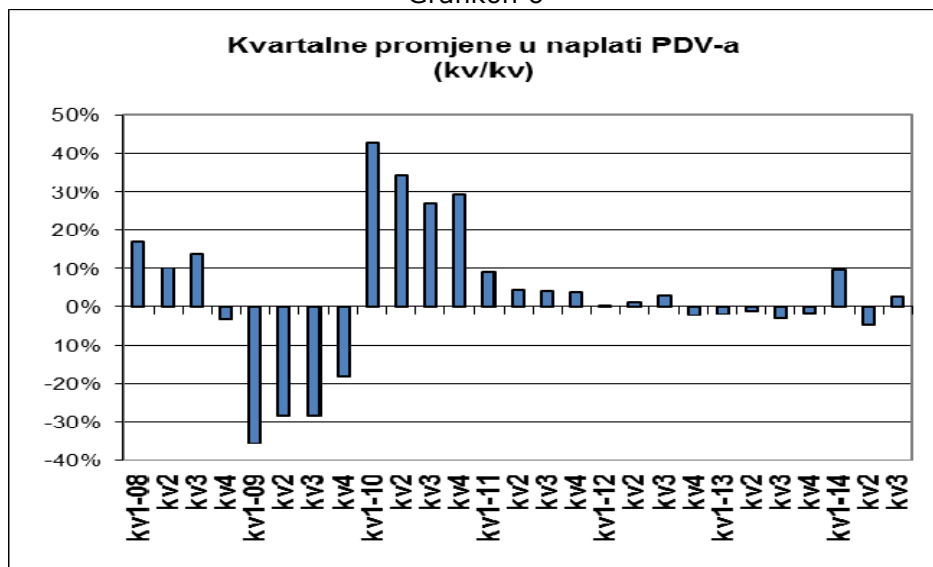
Grafikon 5

Kvartalni pregled pokazuje oštre oscilacije u naplati neto PDV-a (Grafikon 6). Prvi kvartal 2014. završen je rekordnim porastom neto PDV-a od 9,5%. Razlog za to su naplata starih dugova po

osnovu PDV-a (efekat od 3 p.p.) i vremenski interval isplate povrata. Povrati koji se odnose na investicije i uvoz kompanija koje se bave unutrašnjom obradom iz prvog kvartala realizirani su u drugom kvartalu, produbljujući deficit nastao padom bruto naplate. Negativna kretanja u julu i septembru nisu mogla poništiti snažni rast naplate PDV-a u avgustu, tako da je treći kvartal završen sa pozitivnom naplatom (Grafikon 6).

Grafikon 6

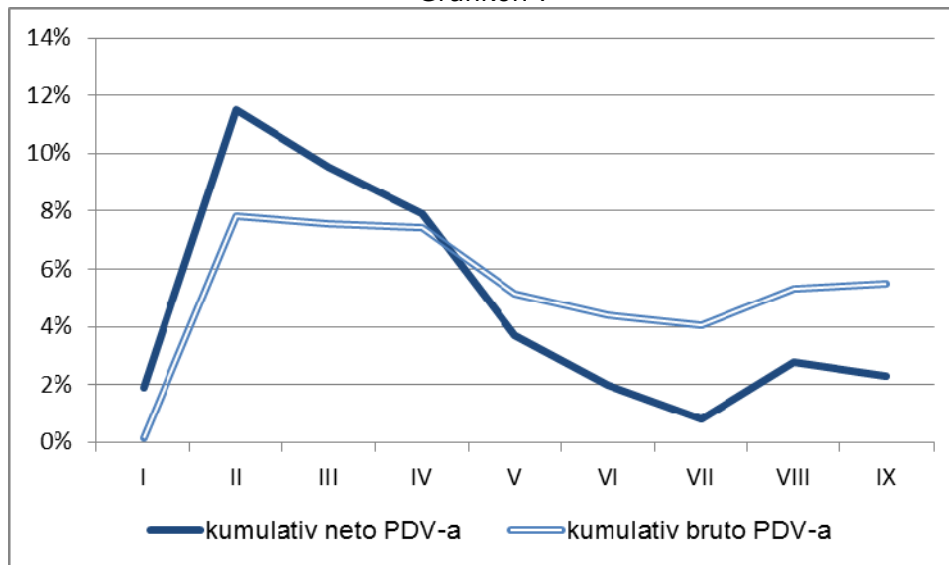

Analiza komponenti bruto PDV-a ukazuje na kontinuitet trendova u naplati PDV-a na uvoz i PDV-a u zemlji. Rast PDV-a na uvoz je svaki mjesec nekoliko postotnih poena iznad rasta uvoza roba, što ukazuje na povećanje osnovice za PDV. Pretpostavljamo da je glavni razlog za takvo neuobičajeno kretanje promjena carinskog i PDV režima kod uvoza za unutrašnju obradu. S druge strane, naplata PDV-a u zemlji je kontinuirano pozitivna. Međutim, isključivanjem efekta naplate starih dugova dolazi se do suprotnih zaključka da se domaći PDV-e nalazi već pola godine u negativnoj zoni rasta. To sve ukazuje na pad oporezive potrošnje, vjerovatno povezano sa poplavama, i moguću poresku evaziju nakon povrata PDV-a iz uvoza.

Povrati PDV-a obveznicima u periodu januar-septembar 2014 su 11,1% veći u odnosu na isti period 2013, dok su povrati međunarodnim organizacijama i projektima čak 49,4% veći nego u istom periodu 2013. Nominalno je obveznicima isplaćeno povrata 113,6 mil KM više nego lani za devet mjeseci. Udio kumulativa povrata u kumulativu bruto naplate PDV-a je premašio 26%, što predstavlja maksimum od početka uvođenja PDV-a.

Ipak, i pored negativnog trenda povrata kumulativna neto naplata PDV-a se zadržala na 2% rasta (Grafikon 7).

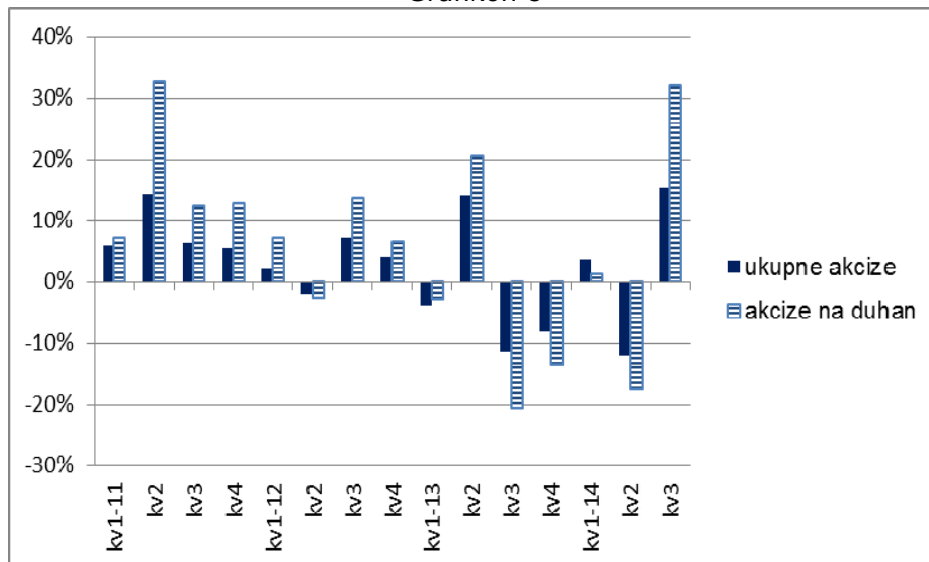
Grafikon 7

Akcize

U septembru 2014. je nastavljen pozitivan trend u naplati prihoda od akciza, tako da je kumulativna naplata prešla u zonu pozitivnog rasta. Preliminarni pregled kretanja mjesečne naplate akciza u septembru 2014. po akciznim proizvodima ukazuje na značajan rast prihoda od akciza na duhan, akciza i putarine na uvozne derivate nafte, te akciza na pivo, alkohol i alkoholna pića. S druge strane, zabilježen je pad akciza na kavu, akcize i putarine na domaće derivate nafte, te akciza na bezalkoholna pića. Kvartalna poređenja ukupne naplate i naplate akciza na duhan pokazuju da su glavni generator rasta prihoda od akciza akcize na duhan (Grafikon 8).

Grafikon 8

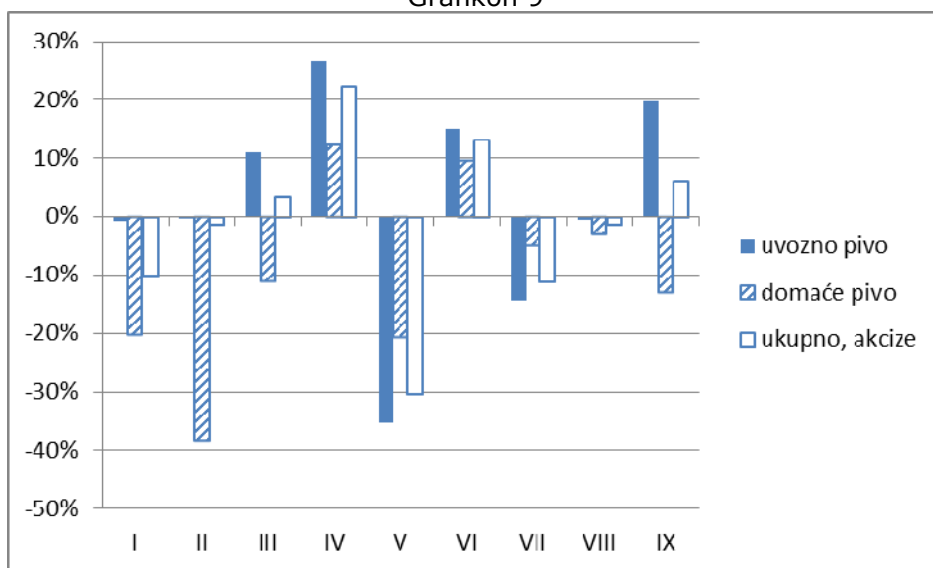

Početak godine je obilježio skroman rast prihoda od akciza, s tim da je rast ukupnih akciza bio veći od rasta akciza na duhan. U drugom kvartalu, uglavnom zbog visoke statističke baze iz 2013. zabilježen je snažan pad ukupnih prihoda od akciza i akciza na duhan. Prilagođavanje obveznika i potrošača izmjenama Zakona o akcizama donijelo je rast ukupnih prihoda akciza u trećem kvartalu 2014. od 15%, dok je rast akciza na duhan premašio 30%. Analiza strukture akciza pokazuje da je ovako visoki rast ostvaren zahvaljujući rastu naplate akciza na uvoz u trećem kvartalu od 48,7%, dok je rast domaćih akciza na duhan iznosio skromnih 2,7%.

U periodu januar – septembar 2014. zabilježen je rast prihoda od akciza na derivate od 1,2%. Navedeni rast je rezultat rasta akciza na uvezene derivate od 5%, dok je kod akciza na domaće derivate zabilježen pad prihoda, uglavnom kao posljedica remonta Rafinerije u drugom kvartalu 2014. Poslije četiri kvartala uzastopnog rasta prihodi od akciza na kavu su u trećem kvartalu pali za 20%. Negativni trendovi su zabilježeni i kod grupacije akciznih proizvoda pivo, vino, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića. Na nivou perioda januar – septembar 2014 pozitivan rast je jedino zabilježen kod akciza na bezalkoholna pića, s tim da se prema kvartalnim poređenjima primjećuje usporavanje rasta u drugom kvartalu i pad prihoda u trećem kvartalu. I pored rasta naplate u septembru pad prihoda od akciza na alkohol i alkoholna pića za devet mjeseci je dostigao 20%.

Podaci o naplati prihoda od akciza na pivo pokazuju rast naplate od 10,9% za devet mjeseci 2014. Međutim, nakon korekcije za naplaćeni stari dug stvarna naplata akciza na pivo prelazi u negativnu zonu rasta. Kako se diferencirane stope akciza na pivo, koje su uvedene izmjenama Zakona o akcizama, primjenjuju tek od 1.9.2014. još uvijek je rano da bi se dali pouzdani zaključci o efektima. Na osnovu preliminarnog izvještaja može se zaključiti da je, mimo očekivanja, prvi mjesec primjene diferenciranih stopa donio pad akciza na domaće pivo i snažan rast prihoda od akciza na uvezeno pivo, tako da je u cjelini ostvaren rast od 6% (Grafikon 9).

Grafikon 9

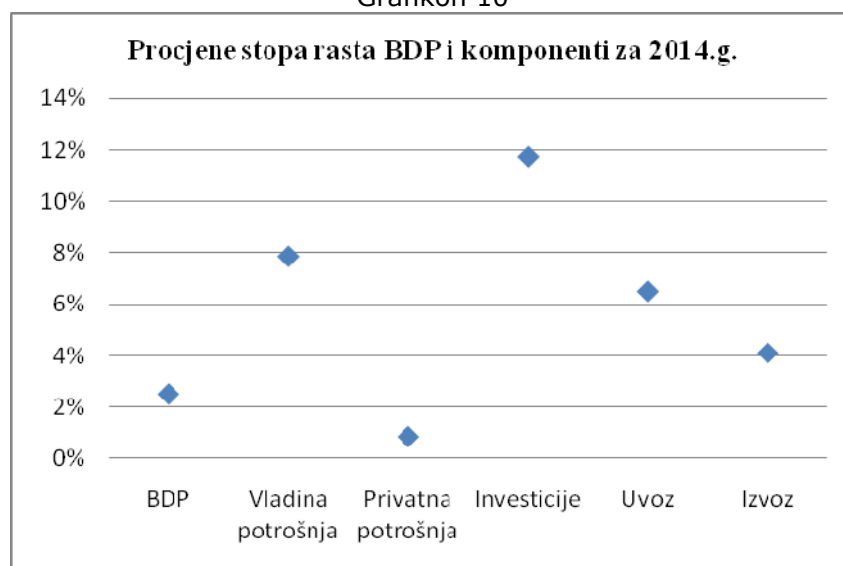

III PROJEKCIJE PRIHODA

2014

Projekcija nominalnog rasta BDP-a je nakon korekcije iz juna ponovo revidirana naniže u septembru i iznosi 2,5%. Projekcija rasta potrošnje iznosi 2,3%, a potiče prvenstveno od rasta vladine potrošnje (Grafikon 10).

Grafikon 10

U dijelu o trendovima naplate je navedeno da je rast neto prihoda od indirektnih poreza u prva tri kvartala 2014. godine iznosio 2,5%. Iz analize tekućih trendova naplate vidimo da je rast prihoda u navedenom periodu velikim dijelom rezultat djelovanja i drugih faktora osim makroekonomskih. Neki od faktora⁷ imali su jednokratno pozitivno djelovanje na naplatu prihoda, dok drugi⁸ kontinuirano djeluju na bruto i neto naplatu, s tim da je uticaj na bruto naplatu pozitivan, a na neto naplatu negativan, preko povećanih povrata, ali sa određenim vremenskim pomakom.

Na osnovu trendova naplate prihoda, godišnjih makroekonomskih projekcija i procjena efekata izmjene Zakona o akcizama procijenjena neto naplata prihoda od indirektnih poreza za 2014. godinu iznosi 5.009,2 mil KM, što je za 2,5% više od ostvarenja u 2013. godini (Tabela 1).

Projekcija rasta neto PDV-a je na nivou projektovanog rasta ukupne potrošnje i iznosi 2,3%. Projiciran je snažan rast PDV-a na uvoz koji je iznad projektovanog rasta uvoza.⁹ Projekcija rasta domaćeg PDV je nešto iznad projektovane stope ukupne potrošnje, zahvaljujući naplati zaostalih dugova. Snažan projektovani rast bruto prihoda velikim dijelom je neutralizovan projekcijom isplate povrata (međunarodni projekti, promjena režima plaćanja uvoznih dažbina)¹⁰.

⁷ Naplata zaostalih dugova

⁸ Promjena režima plaćanja uvoznih dažbina kod nekih kompanija koje se bave lohn poslovima i snažni rast uvoza postrojenja iz Kine u sklopu finalizacije velikih investicija u energetskom sektoru

⁹ Promjena carinskog i PDV režima kod uvoza za unutrašnju obradu.

¹⁰ Više u dijelu o trendovima naplate prihoda.

REVIDIRANE PROJEKCIJE PRIHODA OD INDIREKTNIH POREZA (2014-2017), OKTOBAR 2014

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM						Projektovana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija					2014	2015	2016	2017
	2013	2014	2015	2016	2017					
PDV	3.102,9	3.173,3	3.238,4	3.303,2	3.385,0	2,3%	2,1%	2,0%	2,5%	
Akcize	1.267,1	1.293,1	1.317,3	1.336,9	1.360,2	2,1%	1,9%	1,5%	1,7%	
Carine	211,0	229,1	236,6	243,1	251,2	8,6%	3,3%	2,7%	3,3%	
Putarina	285,3	293,2	303,1	315,3	329,1	2,8%	3,4%	4,0%	4,4%	
Ostalo	19,9	20,5	20,7	20,9	21,1	3,4%	0,9%	0,9%	0,9%	
UKUPNO	4.886,2	5.009,2	5.116,2	5.219,3	5.346,6	2,5%	2,1%	2,0%	2,4%	
Putarina (0,10 KM/l)	-114,0	-117,3	-121,3	-126,1	-131,7	2,8%	3,4%	4,0%	4,4%	
SREDSTVA ZA RASPODJELU	4.772,2	4.891,9	4.994,9	5.093,2	5.214,9	2,5%	2,1%	2,0%	2,4%	

Tabela 1.

Projekcija prihoda od akciza za 2014. godinu iznosi 1.293,1 mil KM, što je za 2,1% više od ostvarenog iznosa u 2013. godini. Najviša stopa rasta projektovana je kod akciza na pivo (zbog efekata naplate dugova iz prethodnog perioda), ali, s obzirom na mali ponder u ukupnim akcizama, ova vrsta prihoda ne doprinosi značajno apsolutnom rastu akciza. Najveći doprinos apsolutnom rastu akciza potiče od akciza na duhan zbog efekata izmjena politike u ovoj oblasti oporezivanja. Na nivou godine očekuje se rast prihoda i od akciza na naftu i bezalkoholna pića, dok se kod ostalih kategorija akciza (kava, alkohol) zbog negativnih trendova očekuje pad naplate.

Projekcija prihoda od carina za 2014. godinu iznosi 229,1 mil KM, a zasnovana je na tekućim trendovima naplate i projekciji rasta uvoza. Prihodi od putarine očekuju se u iznosu od 293,2 mil KM, a njihova projekcija, pored tekućih trendova naplate, uzima u obzir i prognoze relevantnih realnih makroekonomskih pokazatelja. Kategorija „Ostalo“ u Tabeli 1. obuhvata ostale prihode prikupljene na JR (prihodi od terminala, zakupnina, vanredni prihodi i sl.), te prihode koji ostaju neusklađeni nakon povezivanja uplata na JR sa podnesenim prijavama/deklaracijama u modulima IT sistema UIO.

2015-2017

Projekcija prihoda u periodu od 2015. do 2017. godine zasnovana je na projektovanim relevantnim makroekonomskim pokazateljima za navedeni period, istorijskoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2014. godinu, te efektima izmjena politika u oblasti carina i akciza na duhan i pivo.

Sporazum o slobodnoj trgovini između BiH i EFTA podrazumijeva fazno ukidanje carina i ostalih nameta sa fiskalnim učinkom na uvoz iz članica EFTA u periodu od dana stupanja na snagu do 2017. Uvoz iz članica EFTA u 2013. predstavljao je samo 0,6% uvoza BiH¹¹. Međutim, imajući u vidu da se carine uglavnom naplaćuju na uvoz iz trećih zemalja udio naplaćenih carina iz članica EFTA u prihodima od carina iznosio je 2,3%. U skladu sa dinamikom predviđenom odredbama Sporazuma efekti ukidanja carina ispoljiće se u najvećem dijelu na smanjenje carina u 2015.g., a ostatak u naredne dvije godine.

Efekti uvođenja diferenciranih stopa na pivo trebaju se ispoljiti u prvih osam mjeseci 2015., s obzirom da su izmjene Zakona stupile na snagu tek 1.9.2014.g. Ipak, očekuje se negativan rast prihoda u 2015., s obzirom na visoku osnovicu za poređenje iz 2014. koja uključuje naplatu starih dugova.

Projekcije akciza na duhan u periodu 2015-2017 podrazumijevaju godišnje povećanje specifične akcize na cigarete od 0,15 KM/paklici. Povećanje akciznog opterećenja trebalo bi donijeti porast maloprodajnih cijena i povećanje prosječne ponderirane cijene cigareta, koja predstavlja referentnu varijablu za izračun minimalne akcize na cigarete i specifične akcize na rezani duhan. Očekuje se da će drastičan inicijalni porast akciza na rezani duhan i kontinuirano usklađivanje sa rastom minimalne akcize na cigarete presjeći legalnu i nelegalnu supstituciju cigareta rezanim duhanom. Isto tako, Odjeljenje očekuje da će, uz adekvatne operativne mjere, u narednim godinama doći do stabilizacije tržišta cigareta i smanjenja potrošnje rezanog duhana, što bi trebalo rezultirati rastom prihoda od akciza. Najveći rast se očekuje u 2015.g. 2,2%, i pored činjenice da se efekti ispoljavaju samo za sedam mjeseci¹², a u 2016. i 2017. 1,4% i 1,3% respektivno. Razlog za usporavanje rasta je nastavak harmonizacije akciza na cigarete u BiH sa minimalnom akcizom u EU koja dovodi do rasta maloprodajnih cijena i, posljedično, pada potrošnje cigareta. Drugi razlog je usporavanje rasta akciza na rezani duhan u odnosu na očekivanu dinamiku zbog niske minimalne akcize na cigarete utvrđene za 2015., koja

¹¹ Izvor: Agencija za statistiku BiH, www.bhas.ba.

¹² Razlog je primjena izmjena Zakona o akcizama od 1.8.2014.

predstavlja osnovicu za izračun akcize na rezani duhan¹³. Treći razlog je metodološke prirode, a odnosi se na referentni period za izračun prosječne ponderirane cijene cigareta koji *de facto* obuhvata dvije fiskalne godine¹⁴. Na taj način se usporava rast minimalne akcize na cigarete, a time i akcize na rezani duhan.

Projektovane stope rasta prihoda od indirektnih poreza iznose 2,1%, 2,0% i 2,4% u 2015, 2016 i 2017. godini respektivno.

IV RAZLIKE U ODNOSU NA PRETHODNE PROJEKCIJE

Projekcije za 2014. godinu

Osim trendova u naplati prihoda, prilikom poređenja projekcija sa ranije izrađenim potrebno je voditi računa o razlikama u pretpostavkama na kojima su one bazirane i to:

a. Razlike u projekcijama makroekonomskih indikatora izrađenim od strane DEP-a.

S obzirom da su za izradu projekcija za tekuću godinu već dostupni podaci o naplati indirektnih poreza do avgusta 2014., kao i preliminarni podaci za mjesec septembar, projekcije prihoda se najvećim dijelom baziraju na tekućim trendovima naplate. Korekcije naniže pojedinih makroekonomskih parametara koje je izvršio DEP u septembru 2014. godine (privatna potrošnja, nominalni BDP) nisu značajno uticale na reviziju projekcija indirektnih poreza, s obzirom na pozitivne trendove naplate prihoda koji se mogu pripisati drugim faktorima (naplata dugova iz prethodnog perioda). Za razliku od toga, projekcija rasta uvoza za 2014. godinu korigovana je naviše (Grafikon 11) što je značajno uticalo na reviziju prihoda, prvenstveno PDV-a na uvoz i carina.

b. Razlike u pretpostavkama poreskih politika u posmatranom periodu.

S obzirom da Odjeljenje u vrijeme izrade prethodnih projekcija (novembar 2013, april i juni 2014) nije raspolagalo informacijama o vremenu stupanja na snagu izmjena Zakona o akcizama u oblasti duhana i piva, korištene su različite pretpostavke. Prilikom poređenja projekcija sa prethodnim potrebno je voditi računa o tim pretpostavkama, s obzirom da od njih značajno zavisi visina efekata izmjena politika. Osnovni scenario projekcija prihoda koji je izrađen u aprilu polazio je od neizmijenjenih politika u oblasti duhana i piva, dok se programski bazirao na pretpostavkama izmjene politika u obje oblasti od 1.7.2014. S obzirom da je u junu bilo nagovještaja da će se izmjene politika u oblasti duhana primjenjivati od 1.7.2014. godine i osnovni i programski scenario uključuje efekte izmjena počevši od tog datuma, dok su efekti izmjena politika u oblasti piva bili uključeni samo u programski scenario i to počev od četvrtog kvartala 2014. godine. Budući da su se izmjene politika u oblasti duhana počele primjenjivati mjesec dana kasnije, odnosno od 1.8.2014. godine, a izmjene u oblasti piva od 1.9.2014. godine, sada je izrađen samo jedan scenario koji uključuje efekte počevši od stvarnog datuma početka primjene. Pregled pretpostavki koje su korištene projekcijama vezano za vrijeme stupanja na snagu izmjena politika prikazan je u tabeli 2. Također je prikazan i procenat revizije odgovarajućeg iznosa ukupnih prihoda u odnosu na oktobar 2014. Primjera radi, iz tabele se može zaključiti da je ukupni iznos projektovanih prihoda za

¹³ Prema odluci UO UIO („Službeni glasnik BiH br. 80/14) minimalna akciza na cigarete za 2015.g. niža je od minimalne akcize na cigarete koja je bila utvrđena za 2014.

¹⁴ Minimalna akciza na cigarete za fiskalnu godinu (G_t) iznosi 60% prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta izračunate na bazi akciznih markica izdatih u drugoj polovini godine G_{t-2} i prve polovine godine G_{t-1} .

2014. godinu iz osnovnog scenarija izrađenog u novembru 2013. god. korigovan za -0,17% u oktobru 2014.god.

Iz tabelarnog pregleda pretpostavki o stupanju na snagu zakonskih izmjena može se zaključiti da bi projekcije iz oktobra 2014. godine bilo realnije porediti sa programskim scenarijima prethodno izrađenih projekcija, nego sa iznosima iz osnovnih scenarija, mada u oba slučaja korekcije ne prelaze +/- 0,7% ili u apsolutnom iznosu oko 35 mil KM (Tabela 2).

U odnosu na programski scenario iz juna, koji je, zbog fokusa na implikacije majskih katastrofalnih poplava u BiH, izrađen sa posebnim stepenom opreznosti, projekcije iz oktobra za 2014. godinu su korigovane za +0,62% ili za +31 mil KM. Korekcija se najvećim dijelom odnosi na PDV na uvoz i carine zbog revizije projekcije uvoza (DEP) za 2014. godinu od 2,6 p.p.

Tabela 2. Prikaz pretpostavki datuma početka primjene izmjena politika (duhan i pivo) i procenat revizije u oktobru 2014. g. odgovarajuće projekcije iznosa ukupnih prihoda od indirektnih poreza za 2014. godinu

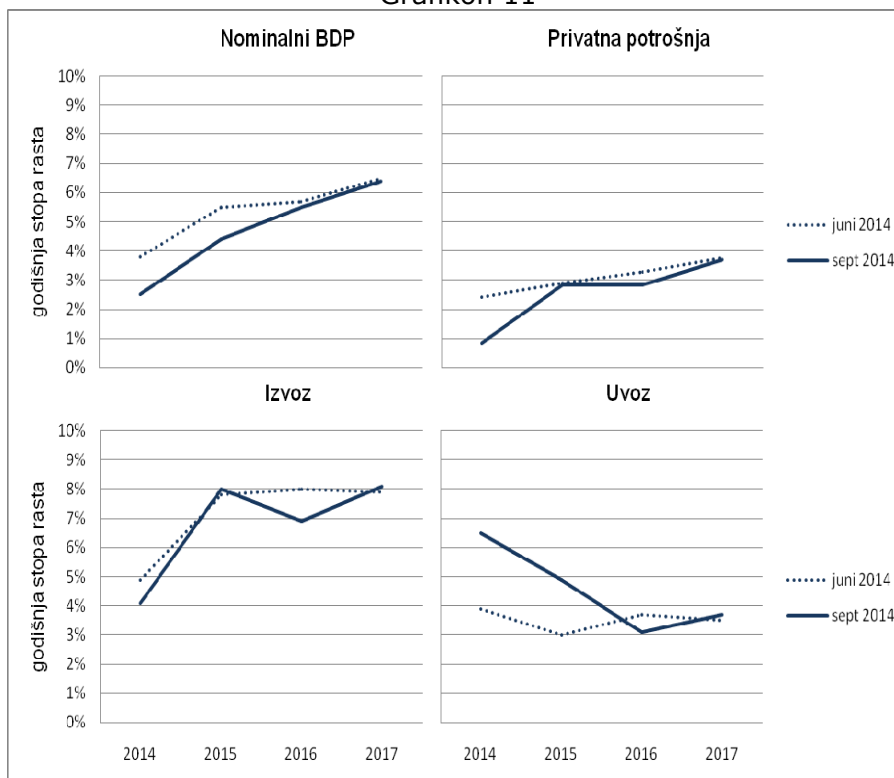
Projekcija ukupnog iznosa indirektnih poreza za 2014. god.	Novembar 2013		April 2014		Juni 2014		Oktoibar 2014
	Izmjene politike	Revizija u oktobru 2014	Izmjene politike	Revizija u oktobru 2014	Izmjene politike	Revizija u oktobru 2014	Izmjene politike
Osnovni	Bez izmjena	-0.17 %	Bez izmjena	-0.19%	Duhan 1.7.	+0.65%	Duhan 1.8. Pivo 1.9.
Programski*	Duhan 1.1. Pivo 1.1.	-0.70 %	Duhan 1.7. Pivo 1.7.	-0.63%	Duhan 1.7. Pivo 1.10.	+0.62%	

*Programski scenario iz novembra 2013.godine uključuje i dodatne efekte ulaska Hrvatske u EU osim onih koji su uključeni u osnovni scenario

Projekcije za period 2015-2017

U odnosu na programski scenario iz juna, oktobarske projekcije za 2015., 2016., i 2017.godinu su revidirane naviše za 28,1 mil KM, 39,8 mil KM i 82,5 mil KM respektivno. Projekcije su korigovane zbog izmjena projektovanih osnovica pojedinih kategorija prihoda (2014), te izmjena projekcija makroekonomskih indikatora (Grafkon 11). Također su, u odnosu na prethodne projekcije, uključeni efekti primjene Sporazuma o slobodnoj trgovini između BiH i EFTA sa početkom od 2015. godine.

Grafikon 11

V RIZICI PO PROJEKCIJE

S obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uslove u BiH i u svijetu ostvarenje projektovanog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2014-2017 je podložno sljedećim rizicima:

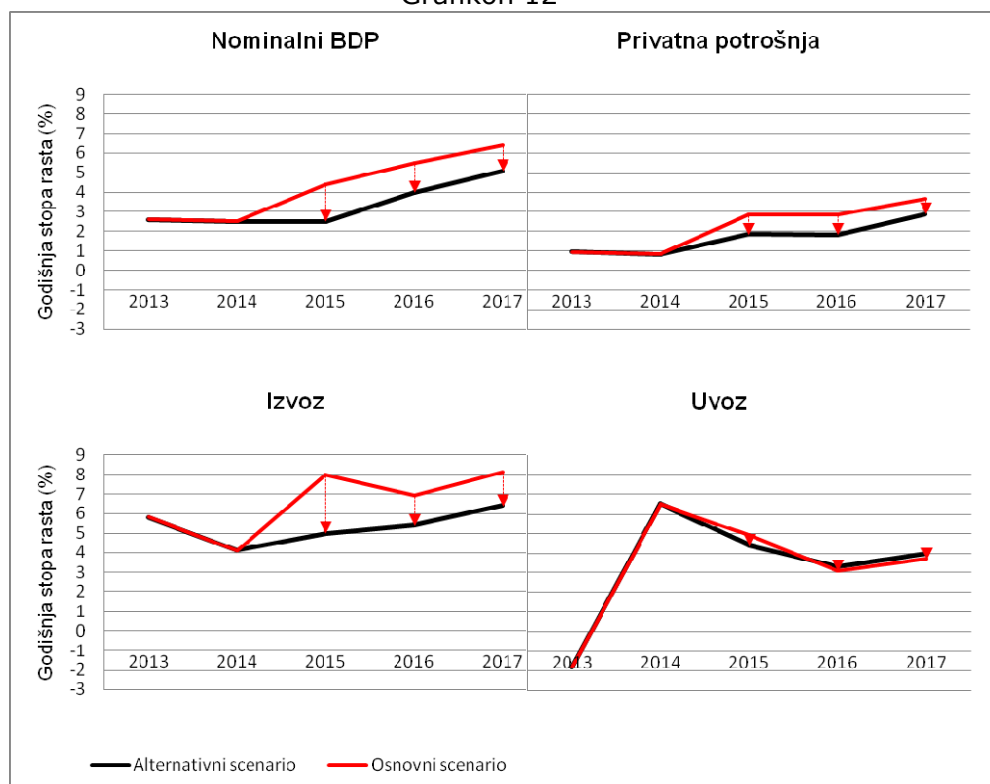
- (i) Projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svako odstupanje ovih parametara od projektovanih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda;
- (ii) Slabiji ekonomski oporavak glavnih izvoznih partnera BiH (EU, zemlje CEFTA) povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini;
- (iii) Sporija sanacija šteta od poplava i slabiji priliv finansijske pomoći u odnosu na očekivanja DEP-a mogu usporiti oporavak pogođenih područja i revitalizaciju poljoprivredne i industrijske proizvodnje, umanjiti očekivani rast potrošnje i ekonomije i ugroziti izvršenje projekcija naplate prihoda;
- (iv) Investicije vezane za međunarodne projekte dovode do povećanja povrata PDV-a, dok korištenje projekata finansiranih iz IPA fondova u konačnici rezultira oslobađanjem PDV-a. Obje derogacije Zakona o PDV-a uzrokuju stvaranje diskrepance između ukupne i oporezive potrošnje. Veći porast međunarodnih projekata od očekivanog i ponovno uključivanje BiH u IPA program, koji predviđa mnogo veća izdvajanja za BiH nego što je bilo do sada, može u narednim godinama dovesti do povećanja navedene diskrepance, a time i do manjeg izvršenja prihoda od PDV-a u odnosu na projektovani;

- (v) Očekivani efekti primjene izmjena Zakona o akcizama u području oporezivanja duhana mogu biti umanjeni ili neutralizovani neefikasnim političkim i operativnim mjerama usmjerenim na suzbijanje poreske evazije, nelegalnog uvoza duhana i nelegalne proizvodnje cigareta;
- (vi) Eventualne izmjene politika u području indirektnih poreza, npr. u smislu diferenciranih stopa PDV-a i akciza (pivo) ili povećanja putarine koje bi dovelo do rasta jaza u oporezivanju supstituta, pored fiskalnih gubitaka i makroekonomskih implikacija u smislu distorzija na tržištu, mogu destabilizovati postojeći sistem PDV-a i naplatu prihoda, umanjiti efikasnost rada UIO, opteretiti poslovne subjekte i značajno povećati rizik od prevara.

VI ALTERNATIVNI SCENARIO

Pored osnovnog scenarija projekcija makroekonomskih pokazatelja, Direkcija za ekonomsko planiranje izradila je i alternativni scenario koji uključuje efekte ostvarenja nekih od potencijalnih rizika rasta, prvenstveno kroz oslabljen rast izvozne tražnje. Korekcije projekcija nekih makroekonomskih indikatora u alternativnom scenariju Direkcije za ekonomsko planiranje (nominalni pokazatelji) prikazane su u Grafikonu 12.

Grafikon 12

Izvor: DEP i Agencija za statistiku BiH¹⁵

¹⁵ Potrošnja za 2012. godinu preuzeta sa www.bhas.ba

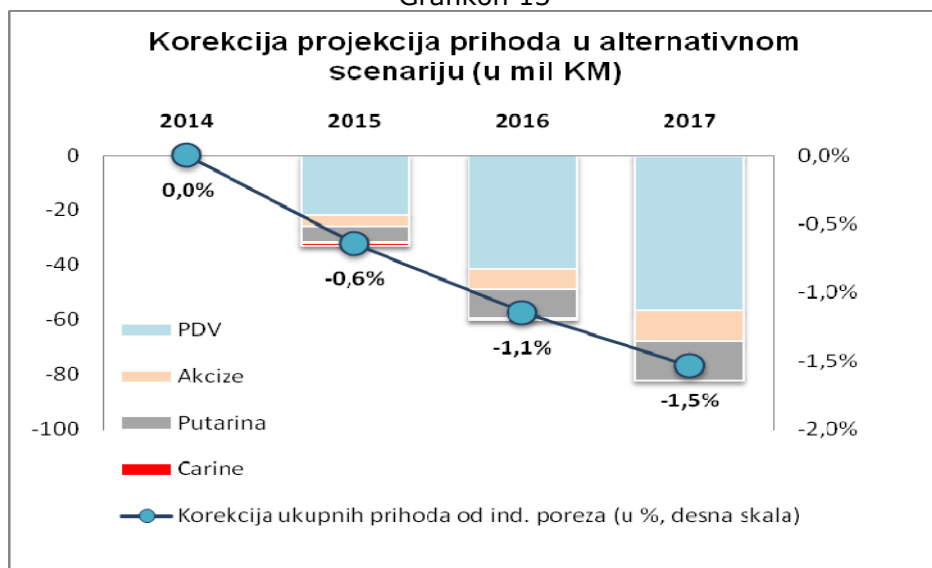
PROJEKCIJE PRIHODA OD INDIRECTNIH POREZA (2014-2017), ALTERNATIVNI SCENARIO

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM						Projektovana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija					2014	2015	2016	2017
	2013	2014	2015	2016	2017					
PDV	3.102,9	3.173,3	3.216,7	3.262,0	3.328,4		2,3%	1,4%	1,4%	2,0%
Akcize	1.267,1	1.293,1	1.313,3	1.329,2	1.349,1		2,1%	1,6%	1,2%	1,5%
Carine	211,0	229,1	235,4	242,4	251,2		8,6%	2,8%	2,9%	3,6%
Putarina	285,3	293,2	297,0	305,0	314,8		2,8%	1,3%	2,7%	3,2%
Ostalo	19,9	20,5	20,7	20,9	21,1		3,4%	0,9%	0,9%	0,9%
UKUPNO	4.886,2	5.009,2	5.083,2	5.159,5	5.264,5		2,5%	1,5%	1,5%	2,0%
Putarina (0,10 KM/l)	-114,0	-117,3	-118,8	-122,0	-125,9		2,8%	1,3%	2,7%	3,2%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	4.772,2	4.891,9	4.964,4	5.037,5	5.138,6		2,5%	1,5%	1,5%	2,0%

Tabela 3

S obzirom da su projekcije prihoda od indirektnih poreza usko vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja, njihove korekcije u alternativnom scenariju značajno su se odrazile na projektovane iznose prihoda (Tabela 3), osim prihoda od akciza na duhan, čije izvršenje je pod uticajem politike akciza na cigarete i rezani duhan u periodu 2015-2017.

Grafikon 13

Na Grafikonu br. 13 prikazane su korekcije projekcija pojedinih kategorija prihoda od indirektnih poreza (u mil KM, lijeva skala) kao i korekcija ukupnih indirektnih poreza u odnosu na osnovni scenario (u %, desna skala). Vidimo da se, posmatrano u apsolutnim iznosima, najveće korekcije odnose se na prihode od PDV-a. To se velikim dijelom objašnjava korekcijama projekcija potrošnje (Grafikon 12), ali i značajnim učešćem ovih prihoda u ukupnim indirektnim porezima (preko 63%). S obzirom da su u alternativnom scenariju makroekonomskih projekcija revidirane projekcije realnih pokazatelja, izvršene su i korekcije prihoda od putarine i akciza. Carine nisu značajno revidirane obzirom da se projekcije uvoza u alternativnom scenariju nisu bitnije mijenjale. Izraženo u mil KM projekcije u alternativnom scenariju korigovane su za -33,0 mil KM, -59,8 mil KM i -82,1 mil KM u 2015., 2016. i 2017. godini respektivno.

Konsolidovani izvještaji

Tabela 1 (Konsolidovani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti)

Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od indirektnih poreza koje prikuplja Uprava za indirektno oporezivanje na Jedinostveni račun,
- transfere sa Jedinostvenog računa UIO,
- prihode i rashode budžeta institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode budžeta Federacije BiH,
- prihode i rashode budžeta Republike Srpske*

Izvještaj ne uključuje neusklađene prihode prikupljene na JR UIO.

Tabela 2 (Konsolidovani izvještaj: Opća vlada)

Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode budžeta institucija BiH,
- prihode i rashode budžeta FBiH, kantona, kantonalnih direkcija za ceste, općina i fondova u FBiH,
- prihode i rashode budžeta RS*, direkcija za puteve/autoputeve, općina i fondova u RS,
- prihode i rashode budžeta BD i fondova u BD.

Tabela 3 (Konsolidovani izvještaji: Institucije BiH, entiteti i BD)

Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode i rashode budžeta institucija BiH,
- prihode i rashode budžeta FBiH,
- prihode i rashode budžeta RS*,
- prihode i rashode budžeta BD.

**Obuhvaćeno: (A) budžet Republike i vanbudžetska sredstva evidentirana u Glavnoj knjizi trezora RS, (B) ukupno ino-zaduženje za projekte koji se realizuju preko općina i preduzeća, (C) podatke korisnika budžeta Republike koji imaju vlastite bankovne račune (uključujući i jedinice za implementaciju ino-projekata formirane pri ministarstvima).*

Svim našim saradnicima u ministarstvima finansija BiH, Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko Distrikta, kantona, općina i vanbudžetskih fondova, kao i svim čitaocima, želimo sretnu i uspješnu

Novu 2015. godinu

Preliminarni izvještaj: JR, Institucije BiH i entiteti , I-IX 2014

<i>(u mil KM)</i>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Ukupno
Ukupni prihodi	441,3	457,7	544,0	582,4	470,7	507,3	581,1	516,6	522,1	4.623,2
Porezi	414,6	411,3	426,0	459,4	410,3	422,8	481,8	503,8	470,6	4.000,5
Direktni porezi	23,5	27,5	56,6	42,8	25,0	25,9	30,6	24,4	26,4	282,7
Porezi na dohodak i dobit	22,8	26,7	55,6	41,7	24,0	24,7	29,1	23,1	25,1	272,8
Porez na imovinu	0,7	0,8	1,0	1,1	1,0	1,2	1,5	1,3	1,3	9,9
Indirektni porezi (neto)	391,0	383,8	369,2	415,3	385,2	396,5	451,2	478,9	444,1	3.715,2
PDV	245,3	257,5	240,3	251,9	245,7	238,9	277,1	312,1	276,6	2.345,4
Akcize	109,5	86,3	86,6	115,6	99,6	112,6	126,0	117,2	119,1	972,4
Putarina	22,2	20,6	20,2	27,1	20,9	24,3	26,7	29,1	25,7	216,8
Carine	12,8	18,3	20,7	19,3	17,4	18,8	19,8	18,9	21,2	167,2
Ostali indirektni porezi	1,1	1,1	1,4	1,4	1,7	1,8	1,7	1,6	1,6	13,4
Ostali porezi	0,1	0,1	0,2	1,4	0,1	0,4	0,0	0,4	0,1	2,7
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	8,0	6,3	6,4	21,3
Grantovi	1,7	0,4	7,9	0,2	0,5	12,8	0,9	5,8	6,8	37,0
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	1,7	0,4	7,8	0,2	0,5	12,6	0,9	5,6	6,0	35,8
Transferi	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,8	1,2
Neporeski prihodi	25,0	46,0	110,1	122,7	59,9	71,1	90,4	0,8	38,3	564,3

<i>(u mil KM)</i>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Ukupno
Ukupni rashodi	416,4	449,2	421,2	445,6	439,4	437,4	532,1	600,6	545,3	4.287,1
Tekući rashodi	414,4	435,5	416,5	437,4	428,1	436,0	519,8	553,9	520,0	4.161,6
Bruto plaće i naknade zaposlenih	124,7	126,6	130,5	128,1	129,5	132,1	136,5	126,1	129,2	1.163,2
Izdaci za materijal i usluge	12,9	30,8	30,9	27,3	22,5	32,6	28,5	21,7	33,6	240,7
Doznake na ime socijalne zaštite	52,5	54,1	65,3	53,6	53,5	55,5	60,5	63,9	59,0	517,9
Izdaci za kamate	5,9	10,4	17,3	9,4	19,8	20,0	7,1	9,1	16,8	115,8
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	2,4	8,0	10,1	5,9	12,5	9,2	4,4	5,7	10,6	68,7
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	3,4	2,5	7,2	3,5	7,3	10,9	2,7	3,4	6,2	47,1
Subvencije	2,1	6,5	5,1	8,4	10,9	17,8	19,2	33,0	25,0	128,0
Donacije, transferi (uključujući transfere sa JR**)	211,1	200,7	161,9	207,5	185,6	169,1	256,8	281,6	234,4	1.908,6
Drugi rashodi	5,2	6,5	5,6	3,1	6,3	8,9	11,3	18,7	21,9	87,4
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	2,0	13,6	4,6	8,2	11,4	1,5	12,3	46,6	25,4	125,6
Izdaci za nefinansijsku imovinu	2,2	14,2	5,0	8,9	11,6	2,8	18,0	47,9	27,0	137,5
Primici od nefinansijske imovine	0,2	0,6	0,4	0,8	0,2	1,3	5,7	1,2	1,6	12,0
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	26,9	22,2	127,5	145,0	42,6	71,4	61,3	-37,4	2,1	461,6
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (uk. prihodi minus ukupni rashodi)	24,9	8,5	122,9	136,8	31,2	69,9	49,1	-84,0	-23,2	336,1

** transferi sa JR uključuju nekonsolidovane transfere BD, kantonima, općinama, fondovima i direkcijama za ceste

Tabela 1

Preliminarni izvještaj: Opća vlada, I-IX 2014

<i>(u mil KM)</i>	Q1	Q2	Q3	Ukupno
Ukupni prihodi	2.647,7	2.961,8	2.941,8	8.551,3
Porezi	1.352,4	1.421,9	1.538,2	4.312,5
Direktni porezi	241,7	238,2	209,4	689,3
Porezi na dohodak i dobit	212,8	206,0	181,6	600,4
Porezi na plaću i radnu snagu	2,5	3,9	4,8	11,2
Porez na imovinu	26,3	28,3	23,1	77,7
Indirektni porezi	1.109,1	1.181,0	1.327,1	3.617,2
Ostali porezi	1,6	2,8	1,7	6,0
Doprinosi za socijalno osiguranje	961,1	1.051,2	1.070,5	3.082,8
Grantovi	14,8	15,5	20,0	50,3
Grantovi od stranih vlada i međ.organizacija	14,3	15,1	15,3	44,8
Transferi	0,4	0,4	4,7	5,6
Neporeski prihodi	319,5	473,2	313,1	1.105,7
Ukupni rashodi	2.587,9	2.780,2	2.986,2	8.354,3
Tekući rashodi	2.531,2	2.685,8	2.762,1	7.979,1
Bruto plaće i naknade zaposlenih	797,9	819,9	810,0	2.427,7
Izdaci za materijal i usluge	462,2	500,7	511,9	1.474,7
Doznake na ime socijalne zaštite	1.102,6	1.119,4	1.150,2	3.372,1
Izdaci za kamate	44,0	59,5	44,7	148,2
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	21,6	28,5	23,3	73,4
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	22,5	31,0	21,4	74,8
Subvencije	37,0	66,6	104,0	207,6
Donacije, transferi	23,5	29,2	23,9	76,6
Drugi rashodi	64,0	90,6	117,6	272,2
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	56,7	94,4	224,1	375,1
Izdaci za nefinansijsku imovinu	66,2	98,8	241,5	406,4
Primici od nefinansijske imovine	9,6	4,4	17,3	31,3
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	116,5	276,0	179,7	572,2
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	59,9	181,6	-44,4	197,1

Tabela 2

Preliminarni izvještaj: Institucije BiH, entiteti i BD, I-IX 2014

<i>(u mil KM)</i>	Q1	Q2	Q3	Ukupno
Ukupni prihodi	1.044,2	1.183,1	1.087,1	3.314,4
Porezi	842,2	919,0	919,7	2.680,9
Direktni porezi	113,3	98,7	86,3	298,3
Porezi na dohodak i dobit	108,8	92,9	79,8	281,5
Porezi na plaću i radnu snagu	1,6	2,1	2,1	5,8
Porez na imovinu	2,9	3,7	4,4	11,0
Indirektni porezi	728,1	818,2	832,6	2.378,9
Ostali porezi	0,7	2,2	0,8	3,7
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,7	20,6	21,3
Grantovi	10,2	13,3	13,4	36,9
Grantovi od stranih vlada i međ.organizacija	9,9	13,3	12,5	35,8
Transferi	0,3	0,0	0,8	1,1
Neporeski prihodi	191,8	250,1	133,4	575,3
Ukupni rashodi	882,7	954,4	1.154,0	2.991,1
Tekući rashodi	858,8	929,4	1.065,0	2.853,2
Bruto plaće i naknade zaposlenih	398,2	406,3	408,0	1.212,5
Izdaci za materijal i usluge	79,1	87,6	101,7	268,4
Doznake na ime socijalne zaštite	179,4	168,9	190,3	538,5
Izdaci za kamate	33,7	49,4	33,1	116,1
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	20,5	27,6	20,6	68,7
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	13,2	21,7	12,5	47,4
Subvencije	16,0	45,0	79,1	140,1
Donacije, transferi	135,2	153,2	195,3	483,7
Drugi rashodi	17,2	19,0	57,6	93,8
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	24,0	25,0	89,0	138,0
Izdaci za nefinansijsku imovinu	25,1	27,3	97,5	149,9
Primici od nefinansijske imovine	1,1	2,3	8,5	11,9
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	185,5	253,7	22,1	461,2
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	161,5	228,7	-66,9	323,3

Tabela 3